

MATINALS SEAS 2009-2010

Excursió dia 17 de gener de 2010

RUTA DE LES CALES (Garraf)

Punta de la Desenrocada. Fotografia de Josep Maria Rius.

La ruta segueix la cornisa marina que connecta les poblacions de Sitges i Vilanova al llarg d'uns sis quilòmetres.

Encara que la ruta oficial surt del santuari del Vinyet, també es pot iniciar a l'aparcament de la discoteca Atlántida on buscarem les marques vermelles i blanques del GR-92.

La ruta segueix un sender local que recorre les elevacions d'arran de costa entre les dues poblacions per darrera de la via i del tram del GR-92, el qual recorre la línia de costa resseguint les cales. És un camí una mica pedregós, però sense grans desnivells i pensat per assaborir amb calma les vistes sobre el mar. Ens conduirà a través d'una successió de puntes i cales de difícil accés com la punta de les Coves, la platja de l'Home Mort, la punta de la Desenrocada, la punta Grossa i la punta Llarga dels Colls fins a arribar a la platja de Sant Cristòfol, davant del far de Vilanova. La tornada la farem per un camí interior boscos, pujant els turons dels Colls–Miralpeix i la Mare de Déu de Gràcia.

ELS COLLS

Itinerari que transcorre per la part sitgetana dels Colls–Miralpeix, un petit massís que representa el contrafort del massís del Garraf, separat d'ell per les planes que s'han format fa milions d'anys a causa dels sediments al·luvials transportats per les diferents rieres que travessen la comarca.

Aquest espai natural que comença a pocs metres de la desembocadura de la riera de Ribes (Hotel Terramar) esdevé una de les franges boscoses costaneres sense urbanitzar més importants des del Parc Natural del Garraf fins a Tarragona amb un gran valor ecològic i paisatgístic amb cales de còdols, penya-segats i coves.

És un dels pocs indrets de la marina que la golafre empenta urbanística no ha castigat gaire; en part gràcies a la mobilització ciutadana per tal d'evitar que aquesta contrada acabés com altres llocs del nostre litoral. Encara que la manca de control, la forta pressió humana que rep en determinades èpoques de l'any i, sobretot, la infraestructu-

Platja de la Desenrocada. Fotografia de Josep Maria Rius.

Punta Llarga dels Colls. Fotografia de Josep Maria Rius.

ra i l'intens trànsit ferroviari devaluen una mica aquest interessant paratge.

A la masia dels Colls, es va allotjar el dictador Franco en alguna de les seves estades a Catalunya. La gent gran de la zona encara recorda com de tant en tant hi proliferava la Guàrdia Civil. Se sabia llavors que el *Caudillo* havia arribat en barca fins a una d'aquelles cales discretes i que s'allotjava a la confortable casa, avui en ruïnes.

EL CONTRABAN

Una modalitat del contraban és el costaner, la importància del qual en el passat es veu reflectida avui en dia en la xarxa de vigilància que eren els camins de ronda i casetes de carrabiners que encara queden escampats per tot el litoral. A la zona Penedès-Garraf també hi havia moviments de desembarcaments de mercaderies, quasi

sempre en llocs abruptes, apartats i amagats i amb possibilitats d'esmunyir-se en cas d'ésser descobert. Els indrets més habituals eren les costes del Garraf, els Colls, el Roc de Sant Gaietà i el Francàs. Les èpoques de molt contraban van ser abans i, sobretot, després de la Guerra Civil. Segons recorden algunes famílies amb avantpassats que es dedicaven esporàdicament a aquest menester, la feina consistia en anar a replegar el carregament a la platja per portar-lo a amagatalls predeterminats. Després uns altres agafaven el relleu i l'anaven a recollir, així, si algú era enxampat mai podia delatar la resta de l'engranatge ja que no es coneixien.

El contraban, com tota ocupació il·legal, és fosc i opac, però malgrat això és un món ric d'anècdotes plenes d'enginy i picaresca, que a més d'un li va reportar una abundant fortuna. Fins i tot interessants paratges com els Colls han estat un indispensable col·laborador,

convertint així el paisatge en un còmplice involuntari d'aquesta activitat.

CASTELL DE MIRALPEIX

Formava part de la quadra de Miralpeix, de la qual era l'edifici més destacat. Es tracta d'una construcció realitzada durant el segle XI (1057), tot i que va ser destruït cap a 1190, a causa de les lluites entre els diversos senyors feudals que desitjaven la propietat d'aquest castell.

La superfície total que formava el castell era de 275,9 metres quadrats. A més, hi destaca l'existència de dues cisternes, segurament construïdes durant els darrers anys de l'edat mitjana, les quals estaven situades al punt més alt del castell. Aquests dipòsits deuen tenir com a finalitat de recollir l'aigua de la pluja, fet que els permetia proveir la població que vivia al voltant del castell. Actualment es conserven pocs vestigis del que va ser en origen aquest recinte. Algunes restes dels murs de la fortificació exterior, construcció de forma aproximada a un trapezi que sembla donar lloc a dues estances.

Depenent del castell, formava part de la quadra la masia fortificada del mateix nom. La masia constava de tres edificis de planta, pis i terrat i una torre defensiva de planta quadrada. Tenien una premsa catalana construïda a Vilafranca. La porta, de quadra o corral, és gran i és al costat del camí, i porta la data de 9-1-1926, segurament quan van arranjar la teulada i la porta. Durant el segle XV se la coneixia com Mas de n'Arrover i durant el XVII se'n deia Can Pasqual de Miralpeix. Actualment es troba en estat ruïnós.

La desaparició del castell va fer que durant molt de temps es cregués que la torre annexa a la masia, de base atalussada, corresponia a les restes del castell.

ERMITA DE LA MARE DE DÉU DE GRÀCIA

És edificada al cim de la muntanya de Miralpeix de cara a ponent. Al seu interior antigament s'hi venerava la imatge de la Mare

Mare de Déu de Gràcia. Fotografia de Josep Maria Rius.

de Déu de Gràcia a la que hi tenien molta devoció els habitants de les poblacions de Sitges i Sant Pere de Ribes. Cinc vegades l'any s'hi celebraven aplecs i s'acostumava a celebrar missa el dia de sant Marc Evangelista (25 d'abril), el qual era invocat pels pagesos per tal que els salvés les collites.

La seva existència consta documentada des del s. XIV, però amb tota probabilitat degué patir modificacions perquè l'arquitectura i l'estil no corresponen a l'època. Se sap que l'any 1662, mentre el vicari de Ribes hi celebrava una missa, «se movió una gran tempestad y entró un rayo en la capilla resultando seis muertos». Existeixen goigs anteriors a 1917, quan l'ermita formava part de la parròquia de Ribes. A partir d'aquesta data, passava a formar part de la parròquia de Sitges. El 1936 es va destruir el seu interior cremant, en la petita placeta de davant la porta, tot el que hi havia i molt de temps després encara es veia a les pedres la marca del foc.

La capella és de dimensions reduïdes, uns 9 metres de llarg per 3 d'ample aproximat, amb volta de canó, un ull de bou a la façana i senzill absis que, com és tradicional, mira cap a orient. Al seu interior es trobava un altar entre l'absis i la nau, de manera que l'absis venia a ser la sagristia. Molt a prop de l'ermita existeix una mena de pou o boca de cova envoltada de pedres; en ell, es deia, va ser trobada la imatge que es venerava dins l'ermita.